

Hälsning

FRÅN FÖRSAMLINGSFAKULTETEN

NR 6, 2016

Från himlens höjd

Inför reformationsåret 2017

Vi står på tröskeln till reformationsåret 2017. Det ställer på nytt frågan om vad reformationen egentligen handlade om. På FFG planerar vi att under det kommande året närma oss reformationen utifrån många olika infallsvinklar. Det förbereds för olika kurser, konferenser, studiedagar, fakultetsföreläsningar m.m. En del av det planerade programmet presenteras i detta nummer. Vi hoppas att det ska få vara ett år då vi alla sitter som studenter inför Guds ord.

Hur startade reformationen? Den startade genom ett intensivt studium av Skriften. Martin Luther berättar mot slutet av sitt liv om sin reformatoriska upptäckt. Natt och dag mediterande han över orden om ”Guds rättfärdighet”. När innebörden i orden gick upp för honom och han förstod att rättfärdigheten är en Guds gåva som tas emot genom tro, så var det som att paradiset öppnades. Han fortsatte ivrigt sina studier i den heliga Skrift och nu visade hela Skriften ett annat ansikte för honom. Luther jämför vid ett annat tillfälle den heliga Skrift med en skog full med fruktbar träd och säger att det inte finns något träd som han inte har skakat ned någon frukt ifrån. Hans läsning och utläggning av Skriften fortsatte ända fram till hans stora Genesis-föreläsning som han avslutade strax före sin död.

I ljuset av denna Luthers egen beskrivning av reformationens upprinnelse ska vi se på inledningsversen till en av hans julpsalmer (Sv. Ps. 125:1):

Från himlens höjd jag bringar bud till jordens folk från Herren Gud. Jag ropar ut med frid och fröjd ett glädjebud från himlens höjd.

Luther gör en parafra på ängelns budskap till herdarna och samtidigt är dessa ord karakteristiska för reformationens teologi. Det första som är värt att stanna inför är att det hela börjar ovanifrån och

därmed *utifrån*. Guds hemligheter stiger inte upp i människohjärtats inre utan de kommer utifrån.

Det andra som vi lägger märke till är att Guds hemligheter inte når till människans hjärta utan medel. De kommer istället medel-bart, genom *ord*. Det kommer ett budskap, ett evangelium från Gud, något som människan inte hade kunnat tänka ut själv. I reformationens teologi har stor vikt lagts vid att Guds hemligheter förmedlas till människan genom ett *verbum externum*, ett yttre ord.

Det tredje som är värt att stryka under är den *glädje* med vilken detta ord räcks fram. I julpsalmen bygger det temat givetvis på den glädje som ligger i änglarnas budskap till herdarna då de bringar bud om en glädje för allt folket. Samtidigt belyser Luthers egen erfarenhet av Skriftens glädjebärande ord, att det ligger i själva evangeliets väsen att det förmedlar glädje. Det hör samman med den starka betoningen av att det som Gud har gjort, det har han gjort *för mig*. Det yttre ordet ska tas upp i människans inre genom tro. Ordet blir så till en inre skatt och erfarenhet. Luther har mycket att säga om människans inre och hennes erfarenhet av Guds ord. Men ordet blir aldrig människans eget i meningen att hon kan stå över det och behärska det. Luther menade att det är människans ur-frestelse, att ifrågasätta Guds ord, att lägga människotankar till det och att låta det skymmas av traditioner som blir lika viktiga som orden i den heliga Skrift.

Guds ord beskriver det som har hänt utanför människan, det beskriver Guds gärningar, att han har sänt sin älskade Son, som har blivit lagd i en krubba, som har lidit döden på ett kors, och som har gått ut ur en öppnad grav. Liksom detta har hänt utanför människan så kommer Guds ord till människan utifrån. Hon behöver hela tiden förhålla sig mottagande i relation till detta ord. Det är då som det också blir en stor skatt i hennes inre. I relation till Guds ord gäller detsamma som i relation till Gud själv: Vi är tjänare och inte mästare. Vi ber att det ska präglare reformationsåret på FFG.

Torbjörn Johansson
rektor

Från himlens höjd

Något av det bästa med julen är julsångerna vi får sjunga och lyssna till. En av våra mest älskade julsånger är Martin Luthers psalm ”Från himlens höjd jag bringar bud” (Sv. ps. 125). Vi föreställer oss kanske Luther som en författare till främst dogmatiska, undervisande psalmer, eller mäktiga psalmer som ”Vår Gud är oss en väldig borg”, men här återfinns alltså en mjuk julsång i hans repertoar. Vad gör den så uppskattad? Kanske ligger hemligheten i att se hur sången en gång kom till – i reformatorns hem i Wittenberg julen 1533.

Det är en kväll strax före jul och huset är fullt av rörelse. Som vanligt hade familjen Luther många gäster på besök. Luther var känd som slösande generös och gästfri. Det gjorde förstås att hans hustru Käthe hade mycket att ta hand om. Denna kväll kunde hon inte ta hand om deras minsta flicka som låg gråtande i sin säng. Luther fick helt enkelt lämna sitt arbetsrum, en värld fylld av teologiska tankar, kyrkofrågor, och en inte färdigskriven juldagspredikan. Han slår sig ner vid hennes säng och gungar vaggan fram och tillbaka. I takt med gungan börjar Luther nynna på den gamla folkvisan ”Från främmande land jag bringar bud”.

Den lilla somnar till vaggvisan, men inte Luther. Han nynnar vidare. Men den gamla folkvisans ord hörs inte längre. Luthers tankar har återgått till jul-evangeliet och änglarnas bud: *Se, jag bär bud till er om en stor glädje för hela folket. Ty idag har en Frälsare blivit född åt er i Davids stad, och han är Messias, Herren. Och detta är tecknet: Ni skall finna ett nyfött barn som är lindat och ligger i en krubba.* (Luk 2:10–12)

Och plötsligt får den gamla vaggvisan nya ord. Den enkla melodin får ett nytt och hedersamt uppdrag – den börjar bära julens mäktiga budskap. ”Från främmande land jag bringar bud” blir istället ”Från *himlens höjd* jag bringar bud”. En av våra älskade julpsalmer tar form i en barnkammare medan vaggan anger takten. Luther kallar sången ”En barnsång för julen om det lilla Jesusbarnet” och såg framför sig en sång som kunde användes i något av de julspel som var vanliga på Luthers tid, julspel där änglar och herdor samtalade med varandra. För första versen är ängelns ord, som i julspelet blir till en utklädd ängel som berättar för de hänförda små barnen om undret i Betlehem. Tyvärr återger inte den svenska översättningen den dramatiska tonen i julspelet. Änglarna talar till herdarna *personligen*, och barnen som lyssnar tänker sig in i herdarnas situation. Den fjärde versen i Luthers originaltext beskriver en gåva som med änglarnas förklaring

blir att ”ni *med oss* i himmelen skall leva nu och i all evighet”.

Med sjätte versen vänder sången. Det är barnens tur att sjunga. De får ge sin respons. ”Så må envar nu vara glad och gå med herdarna åstad *att själv med egna ögon se ...*” Barnen följer med herdarna till Betlehem och så målas deras häpnad för oss i sjunde versen ”Betrakta den som vilar där! Du vet väl vem det barnet är?”

Med välkomstsången i vers 8, ”Välkommen hit, du jordens gäst”, har barnen sjungit färdigt. Men Luther kan inte sluta tänka på julens ofattbara gåva. I verserna 9–12 mediterar han över hur hela universums skapare kunde ödmjuka sig så till den grad att han nu låg i en krubba som boskap åt ur. Inget på jorden hade dugt åt honom! Men Gud ville därigenom visa att ingenting jordiskt hade kunnat hjälpa eller trösta oss, än mindre föra oss till himlen. Istället måste Gud komma ner till oss. Den högste av höga blir den lägsta av låga. Jesusbarnet identifierar sig med de allra minsta. Ingen, hur fattig och låg han eller hon än är, ska behöva tänka att Frälsaren från himlen är för hög för honom eller henne.

Med innerliga och hjärtliga toner har barnsången förmedlat julbudskapet från änglar till herdor, från änglar till barn, och från änglar till oss alla. I hundratals år har den glada melodin i samklang med glädjebudskapet fått ljuda i våra hem och kyrkor. Och jag undrar om vår uppskattning för sången inte beror på att reformatorn hade sin lilla flicka för ögonen när han skrev den. Detta är en sång för barn – men vi blir alla små inför det stora som vi får höra. Därför passar den så bra att sjunga, jul efter jul, i våra hem och församlingar.

Men vi har ännu inte kommit till slutet på sången. En gammal tradition i Svenska kyrkan har varit att avsluta julottan med att sjunga de återstående tre verserna av psalmen. Vi kan ställa oss frågan varför. Änglarna har ju sagt sitt. Vi och herdarna har fått se barnet. Vi har fått höra vem han är. Men ännu saknas något. Det är hjärtats bön till det lilla Jesusbarnet. Det är trons bön, att Jesus ska bo i hjärtat till tröst och evig ro. Och det är lovprisningen till Gud i höjden som gjort allt detta möjligt. Från himlens höjd... till hjärtats djup!

Ack, Herre Jesus, hör min röst: gör dig ett tempel i mitt bröst. Uti mitt hjärta bliv och bo, så har jag tröst och evig ro.

Jakob Appell

Altartavla från Eisleben, den stad där Martin Luther föddes och även dog. Luther döptes i denna kyrka 11 nov. 1483. Altartavlan gjordes något senare, 1505.

Hälsning är utgiven av
Församlingsfakulteten
Ekmansgatan 3
411 32 Göteborg
Tel: 031-778 35 40
E-post: info@ffg.se
Hemsida: www.ffg.se
PlusGiro: 6 40 60-7
BankGiro: 622-5387

Ansvarig utgivare:
Torbjörn Johansson
Redaktion:
Rune Imberg (red.),
Marie Persson (red.sekr.),
Jakob Appell

Från krubban till korset till krubban

Om Jesu släkttavlor – de bortglömda julevangelierna

När vi talar om "julevangeliet" syftar vi normalt sett på berättelsen i Luk 2, där evangelisten Lukas skildrar vad som hände vid Jesu födelse. Den texten brukar man läsa i kyrkorna vare sig man firar julotta (på juldagens morgon) eller julnattsgudstjänst (vid midnatt).

Förra året gav lektor Timo Laato ut en skrift i Församlingsfakultetens småskriftserie med titeln *Julevangelierna*. Där behandlade han ett tiotal texter från Gamla och Nya Testamentet vilka alla på olika sätt handlar om Jesu födelse.

I denna fördjupningsartikel vill jag

spinna vidare på Laatos tema med julevangelierna men nu knyta an till *Jesu båda släkttavlor*, som återfinns i Matt 1 resp. Luk 3, och visa hur de också proklamerar evangeliet utifrån ett julperspektiv. Samtidigt kommer vi att se att det finns intressanta kopplingar mellan Jesu födelse och hans död, mellan *krubban* och *korset*.

Evangelierna om Jesu födelse

Redan en ytlig läsning av Nya Testamentet visar hur olika evangelisterna behandlar *Jesu födelse, familj* och *släkt*. Det dröjer dock inte länge innan läsaren

börjar undra: Varför skildrar evangelierna Jesu födelse och familjerelationer på så olika sätt?

Efter en kort inledningsvers inleder *Matteus* sitt evangelium med att beskriva Jesu härstamning från Abraham. Sammanlagt räknar han upp 3 x 14 led, alltså 42 generationer (eller kanske snarare 41; vi återkommer till detta) från Abraham till Jesus. Men strängt taget handlar kapitlet mer om Marias graviditet än om Jesu födelse. Denna beskrivs inte men antyds två gånger, i 1:25 resp. 2:1. Därefter följer fyra korta skildringar i kap. 2: de vise männen – flykten till Egypten

– Herodes mord på barnen i Betlehem – återkomsten till Israel. En sak till är viktig att notera: När *Matteus* beskriver Marias graviditet och Jesu barndom *dominerar Josefs perspektiv*, inte Marias. Vi kan även konstatera, att evangeliernas mest detaljerade skildring av Jesu familj återfinns i kap. 13: Jesus beskrivs som "snickarens son", det poängteras att hans mor heter Maria (att hon lyfts fram och Josef tonas ner kan tolkas både som att Josef är död och att det gick vissa rykten kring Jesu börd; jfr 1:18 f), Jesu fyra bröder räknas upp (Jakob, Josef, Simon, Judas) och dessutom verkar han ha minst tre systrar boende i Nasaret: *Och bor inte alla hans systrar här hos oss?* (13:56).

Markusevangeliet är sparsamt med biografiska uppgifter. Jesu födelse nämns inte och Josef nämns inte vid namn. Däremot framgår det att Maria var i livet när Jesus började sin gärning, vad hans bröder hette, samt att han hade några systrar (Mark 3:31, 6:3). Uppgifterna om hans familj är alltså ganska knapphändiga.

Däremot flödar uppgifterna i *Lukas-evangeliet* ännu rikligare än i *Matteus*. Det innehåller så många *biografiska detaljer med Maria-perspektiv*, att man kan förmoda att Lukas antingen träffat Maria (jfr Luk 1:2) eller att någon som stod henne mycket nära försett Lukas med information. Kap. 1 handlar bland annat om Elisabets graviditet, Marias samtal med ängeln Gabriel, den gravida Marias möte med den gravida Elisabet samt Johannes döparens födelse. I kapitel 2 återfinns "julevangeliet" (v. 1–20), omskärelsen på åttonde dagen, frambärandet i templet när han var 40 dagar gammal samt när han försvann i templet 12 år senare. I kap. 3 skildras Johannes döparens gärning utförligt i 20 verser, medan Jesu dop bara ägnas två! Vidare konstateras att Jesus var "omkring trettio år när han började sin gärning". Därefter kommer ett långt släkttregister där Jesu härstamning förs ända tillbaka till Adam. Till saken hör även att Lukas frossar i detaljer: Ängeln som visade sig för Sakarias stod "till höger om rökelsealtaret" (1:11); när Elisabet mötte Maria "spratt barnet till

i mig med glädje" (1:41,44); när Jesus föddes lades han i en *krubba*; när Josef och Maria hittar sin försvunne son i Jerusalems tempel är det inte Josef utan Maria som förebrår honom (Luk 2:48), o.s.v. – Däremot beträffande Jesu familj i stort nämns hans mor och hans bröder bara kortfattat längre fram i evangeliet (Luk 8:19).

Johannesevangeliet förefaller att förutsätta de tre andra evangelierna. Det märks bland annat genom att evangelisten / aposteln Johannes håller igen med uppgifter som återfinns i de andra evangelierna, medan han kompletterar med nya uppgifter. Jesu födelse i Betlehem nämns inte, däremot hans preexistens hos Fadern (Joh 1:1–18). Maria spelar en viktig roll i ett av de sju under som evangeliet utlägger: Vid bröllopet i Kana försökte hon påverka sin son att agera (2:1 ff). Även om Jesu egen familj i övrigt spelar en tillbakadragen roll i detta evangelium, är Johannes ensam om den viktiga uppgiften att Jesu mor stod vid korset på Golgata (19:25). Däremot spelar fiskaren *Sebedeus familj* en viktig roll i evangeliet, framför allt sonen Johannes men även hustrun Salome nämns (vi återkommer till detta). I detta evangelium får vi alltså ett viktigt, tredje perspektiv, *Johannes-perspektivet*.

Släkttavlan i Matteus 1 – den kungliga linjen

Låt oss nu återvända till Jesu släkttavla i Matt 1. Den går i tre steg: Från Abraham till David; från David genom kungarna i Israel resp. Juda fram till Jekonja, som var kung vid Jerusalems fall 586; från Jekonja via Sealtiel och Serubbabel fram till "Josef, Marias man. Av henne föddes Jesus, som kallas Kristus" (1:16).

Matteus beskriver den *kungliga linjen*, från David och Salomo (kungar i Israel) fram till Jekonja, den siste kungen i Juda. *Matteus* gör det mycket tydligt att Jesus via sin fosterfar Josef tillhörde den *kungliga Davids-dynastin*.

Märkligt nog är David och inte Jesus huvudpersonen i detta släkttregister: David nämns fem gånger och Jesus själv bara tre gånger. Att kung David är huvudperson framgår på ännu ett

sätt, nämligen genom att släkttregistret grupperas i 3 omgångar om 14 personer. På hebreiska finns inga siffror (t.ex. för talet "14"), utan i stället använde man bokstäver som tillsammans ger en siffersumma (jämför våra svenska kungarnamn där de latinska bokstäverna *xvi* i Carl XVI Gustaf står för 10+5+1 = 16). Siffersumman för namnet *DWD* (David) är 14. Hela *Matteus* framställning av Jesu släkttregister grupperas alltså som David x 3. Tydligare kan det inte sägas att *Jesus var Davids son* och via Salomo tillhörde den *kungliga grenen*.

Men släkttregistret är mer komplicerat än så. I den andra gruppen av de tre, kungagruppen, saknas tre personer. Varför just dessa tre kungar är överhoppade, mellan Joram och Hiskia (nämligen Ahasja, Joas och Amasja), kan man fundera över. Att de är överhoppade är inget förbiseende, det är uppenbart för alla som kan den judiska kungalängden att dessa tre är utelämnade. Peter Fjellstedt, en lärd 1800-talsteolog, menar i sitt bibelverk att de tre strukna kungarna var närmaste ättlingar till den ogudaktiga drottning Atalja (se kommentar i Fjellstedts bibelverk till Matt 1:8; se även textkommentar i *SFB 2014* till Matt 1:17 samt F.F. Bruce, "Genealogy of Christ", i: *New Bible Dictionary*. 3rd ed, s. 402, och Craig L. Blomberg, "Matthew", i: G.K. Beale – D.A. Carson (eds.), *Commentary on the New Testament Use of the Old Testament*, s. 2 f).

Av någon anledning förefaller det också finnas en avvikelse i den tredje gruppen, som strängt taget verkar innehålla 13 led och inte, som förväntat 14.

Den verkligen intressanta detaljen i detta släkttregister är inte männen, som pendlar mellan framstående gudsmän (t ex Abraham, David, Hiskia) och riktiga skurkar (t.ex. Manasse), utan det är faktiskt kvinnorna. Vi återkommer till dem!

Nu ska vi för en stund lämna *krubban* och förflytta oss till Jesu *kors*.

Vilka kvinnor stod vid Jesu kors?

Vid Jesu kors stod hans mor och hennes syster, Maria som var Klopas hustru, och Maria Magdalena. (Joh 19:25, SFB 2014; notera att i SFB 1998 saknas

kommatecknet efter ordet ”syster”, vilket gör att läsaren där får intryck av att det inte var *fyra* utan *tre* kvinnor som stod vid korset och att Maria hade en syster som hette Maria, vilket inte är särskilt sannolikt.)

Om man jämför detta bibelställe med skildringarna i de andra evangelierna – Matt 27:55–56, Mark 15:40–41, Luk 23:55, 24:10 – växer en intressant bild fram (jfr John Wenham, *Easter Enigma*, s. 34 ff). När Jesus korsfästes, stod *fyra* kvinnor i närheten, nämligen

- hans mor *Maria*
- hennes syster *Salome* (Mark 15:40) som var gift med Sebedeus (Matt 27:56) och mor till apostlarna Jakob och Johannes
- *Maria som var hustru till Klopas/Kleopas* (Joh 19:25, Luk 24:18) och mor till Jakob den yngre och Josef/Joses (Matt 27:56, Mark 15:40, Luk 24:10).
- *Maria från Magdala* (Luk 8:1–3, Joh 20:1–18)

Om alla dessa identifikationer stämmer, får de en rad intressanta implikationer.

- Kvinnan som väddar till Jesus om att han ska behandla hennes söner extra förmånligt i himmelriket (Matt 4:21, 20:20, Mark 10:35) är inte vem som helst – det handlar om mamman till Sebedeus-sönerna, nämligen hans egen moster *Salome*.
- Enligt fornkyrkliga uppgifter är *Klopas/Kleopas* densamme som *Alfeus* (beträffande dessa namn se Wenham, s. 36–39, samt textnot till Luk 24:18, SFB 2014) och bror till Josef. Det innebär att kvinnan vid korset är svägerska till Josef och därmed *Jesu (ingifta) faster*. Det innebär vidare att mannen på Emmaus-vandringen (Luk 24:18) som inte känner igen Jesus är *hans egen farbror*. Pinsamt!
- Detta innebär dessutom: Av Jesu tolv apostlar var tre hans *kusiner* – Jakob och Johannes var söner till hans moster *Salome*, medan Jakob, Alfeus son (Luk 6:15) verkar ha varit son till *Jesu farbror Klopas/Kleopas/Alfeus*.
- Enligt fornkyrkliga uppgifter (Eusebius *Kyrkohistoria*, III.11, IV.22; Wenham, s. 38) var det *Jesu kusin Simeon* (även han son till Klopas/Kleopas/Alfeus) som

efterträdde *Jesu bror Jakob* som kyrkans ledare i Jerusalem (både Jakob och Simeon led martyrdöden). Märkligt nog tillhörde många i församlingsledningen i Jerusalem fram till år 135 Jesu egen släkt (Eusebius, III. 20.6).

- Inte nog med att *tre Marior* stod vid Jesu kors (hans mor, hans faster resp. Maria från Magdala), han hade också *tre Jakob* i sin närhet under sin verksamma tid: Hans bror Jakob (Matt 13:55, Apg 1:14, 15:13, Gal 2:9, Jak 1:1; mördad i Jerusalem), hans kusin på mammans sida, aposteln Jakob ”den äldre” (tidigt mördad i Jerusalem, Apg 12:2) samt hans kusin på Josefs sida, aposteln Jakob ”den yngre” (Mark 15:40).

Men ytterligare ett problem återstår att lösa: Varför räknar Johannes upp *fyra* kvinnor vid korset och de andra evangelisterna bara *tre*?

John Wenhams förklaring på detta problem är lika enkel som genial (*Easter Enigma*, s. 60 ff): När Jesus blev korsfäst stod *fyra* kvinnor vid hans kors, när han dog fanns bara *tre* kvar där. Johannes börjar med att beskriva korsfästelsen (som skedde vid tredje timmen, Mark 15:25) och avslutar med Jesu död (vid nionde timmen, Matt 27:45 ff). Däremellan innehåller evangeliet ett tidsmässigt hopp, eftersom Johannes, kanske även Salome, gått iväg med Maria (Joh 19:26 f). Hon såg alltså Jesus bli korsfäst, men hon slapp uppleva det värsta en förälder kan få se: när ens barn avlider. Om Johannes var frånvarande några timmar, kan det förklara varför några element som de andra evangelisterna skildrar (bl.a. Jesu samtal med de korsfästa rövorna) saknas i hans evangelium: han valde att bara skildra det han själv sett och hört.

Om denna tolkning av Johannes-evangeliet stämmer, får den en överraskande konsthistorisk effekt: En av Michelangelos mest kända skulpturer, och samtidigt ett av konsthistoriens vackraste konstverk, hans *Pietà* från 1499, skildrar i så fall en händelse som aldrig har inträffat: *Maria har aldrig hållit Jesu döda kropp i sin famn*.

Denna skulptur av Michelangelo är vacker och oerhört uttrycksfull, men det finns inga bibliska belägg för att Jesu mor Maria såg eller höll hans döda kropp

Då kommer vi till nästa problem, vilket innebär att vi förflyttar oss *från korset* tillbaka till tiden *före krubban*.

Hur var Maria släkt med Elisabet? Var Maria judinna – eller levitiska?

Att Josef var davidsättling och därmed jude, alltså härstammade från Juda stam, är tydligt. Men vad vet vi egentligen om Marias släkt? Bibeln ger inga tydliga informationer om detta, men däremot finns det anledning till noggrann läsning och reflexion kring dessa frågor.

Lukasevangeliet inleds med en skildring av Johannes döparens familj, Elisabets graviditet och hans födelse. Lukas beskriver det så här (Luk 1:5):

På den tiden då Herodes var kung i Judeen fanns i Abias prästavelning en präst som hette Sakarias. Hans hustru var av Arons släkt och hette Elisabet. Båda var rättfärdiga inför Gud och levde fläckfritt efter Herrens alla bud och föreskrifter.

Sakarias var inte bara levit utan även präst, alltså ättling i rakt nedstigande led till Aron. I enlighet med Mose lag hade han därför gift sig med en kvinna inom sin egen stam, alltså med en levitisk kvinna (3 Mos 21).

Då uppstår frågan: På vilket sätt var Maria och Elisabet släktingar? När ängeln Gabriel besökte Maria, som snart skulle bli gravid på ett övernaturligt sätt, informerade han henne om att hennes släkting Elisabet också var gravid:

Och din släkting Elisabet är också havande med en son på sin ålderdom. (Luk 1:36)

Maria gav sig omgående iväg från Naret i Galileen till Juda bergsbygd för att träffa sin gravida släkting och anpassa sig till sitt nya tillstånd – en *jungfru* som var *gravid* och därtill skulle *föda Guds Son*, världens Frälsare. En omvälvande situation!

Då är frågan: På vilket sätt var Maria och Elisabet släkt? Det avslöjar inte Lukas, men det grekiska ord han använder (*syggenis*) antyder ett nära släktskap, t.ex. att Elisabet är moster till Maria, kusin till hennes mamma eller något liknande.

Kan vi då komma ännu längre? Ja, det går kanske att komma ytterligare ett eller två steg till.

Eftersom Sakarias och Elisabet följde lagen (Luk 1:6), måste båda ha levitisk härstamning på båda föräldrarnas sida för att kunna vara gifta med varandra. Eftersom Maria var släkt med Elisabet, innebär detta att någonstans borde hon ha en koppling till Levi stam. Antingen var Maria levit på båda föräldrarnas sida (och gifte sig ändå med en jude, davidsättlingen Josef!), eller så var hon delvis levit till börden, och delvis något annat (t.ex. judinna).

När man kommit så här långt, finns det en detalj i NT som kan antyda att Maria hade *levitisk härstamning*, nämligen en överraskande uppgift i Joh 18:15. Att fiskaren Petrus från Galileen inte kände översteprästen som bodde i Jerusalem, och knappast umgicks med fiskare, är inte anmärkningsvärt. Men hur kommer det sig att en annan fiskare i Galileen, Johannes, känner honom? Om Maria alltså var av levitisk börd måste även Johannes, son till hennes syster Salome, också haft detta, och då är en koppling till översteprästens hushåll mindre osannolik.

Vi har alltså konstaterat, att Luk 1 talar för att Maria hade *levitisk börd*. Men var hon också *judinna*, Davidsättling? Låt oss nu återvända till Jesu släkttavla i Lukasevangeliet.

Jesu släkttavla i Lukasevangeliet

Jesu släkttavla i Matteusevangeliet är uppbyggt kring namnet *David* och siffran *14*, likaså spelar *kungaätten* en viktig roll. I Lukasevangeliet däremot kopplas

Jesu härstamning tillbaka till Adam och involverar därmed *vanliga människor*, ja *hela människosläktet*, inte bara judar eller kungadynastin. Detta släkttregister är alltså mer *globalt* till sin karaktär och ger ett missionsperspektiv som återkommer i boken och dess fortsättning Apostlagärningarna (Luk 2:32, 24:47, Apg. 1:8, 13:47, 28:28). Frälsaren visade sig vara sänd till hela världen.

Även detta släkttregister är diskret uppbyggt kring en siffra, nämligen *7*. Jesu härstamning förs tillbaka till Adam i med *77* namn i *11* grupper om *7*. Det märks genom att personer som Hanok, Abraham, David och Josef avslutar några av grupperna (David W. Pao – Eckhard Schnabel, ”Luke”, i: G. K. Beale – D. A. Carson, s. 282). Kung David finns också med, men kungaätten, via Davids äldste son med Batseba, Salomo, lyser med sin frånvaro. I stället följer härstamningen Davids *tredje* son med Batseba, Natan (Luk 3:31).

Hur kan man förklara att evangelisterna Matteus och Lukas förde Jesu släkttavla tillbaka till David på två olika sätt? Egentligen är inkroktade släkttregister inte särskilt märkliga i sig – själv är jag fyrmänning / pyssling med min egen far (min farmors far var kusin med min farfar), och via den stora Mjöbackssläkten lär jag vara släkt med min mor minst tio gånger om.

De judiska *leviratsreglerna*, som styrde vem en änka borde gifta sig med om hon inte fått någon son med sin förste man (jfr 5 Mos 25:5–10, Rut 3:9,4:5), kunde få märkliga effekter. Redan på 200-talet gjorde en framstående teolog, *Africanus*, en avancerad utläggning av denna fråga som kyrkohistorikern Eusebius på 300-talet återgav i sin *Kyrkohistoria* (I.7.5–10). Enligt denna utläggning gifte sig Salomo-ättlingen *Mattan* med en kvinna som hette *Esta* och fick med henne sonen *Jakob* (jfr Matt 1:15). Sedan dog Mattan, Esta gifte om sig med Natan-ättlingen *Melki* och fick med honom sonen *Eli* (Luk 3:23). Jakob och Eli var därmed halvbröder genom samma mor men härstammade på fädernet från olika grenar av davidsätten. När Eli dött barnlös gifte hans änka om sig med ma-

kens halvbror Jakob och fick med honom sonen *Josef*. På detta sätt var Josef ”enligt naturen” Jakobs son men ”enligt lagen” Elis son.

Denna förklaring har sina förtjänster, inte minst att den är tidig och helt linje med de judiska traditionerna. Möjligen går uppgifterna tillbaka till Jesu egen familj! (Bruce, s. 402)

Det finns även andra tänkbara förklaringar. En som av olika skäl är intressant är teorin, att släkttregistret i Lukas inte går via *Josef* utan via *Maria*. Uppgiften på grekiska i Luk 1:27 om härstamningen från Davids släkt skulle kunna syfta på Maria och inte på Josef, som det verkar (Bruce, s. 402). Om släkttregistret i Lukas egentligen handlar om Jesu härstamning *via Maria* skulle, i så fall, Luk 3:23 kunna tolkas på ungefär detta sätt:

Jesus var omkring trettio år när han började sin gärning. Han var, menade man, son till Josef, [men egentligen] son till Eli, son till Mattat. . .

Det skulle innebära att Jesus, mänskligt sett, framstod som son till Josef, men egentligen var han (dotter)son till Eli, som var son till Mattat, o.s.v.

Den gåtfulla profetiorna i Sakarja 12

När man följt med resonemangen så här långt, kan läsarna lätt fråga sig: *Låter inte dessa förklaringar ganska långsökta och krystade?*

De flesta av dem är definitivt inte långsökta, t.ex. de som gäller Jesu släktingar på Josefs och Marias sida. Däremot är resonemangen kring Marias härstamning – från Levi resp. Juda – mer invecklade och tentativa, det ska erkännas. Men det som lett mig in i dessa tankebanor är problemet med den märkliga profetian i Sakarja 12:

Men över Davids hus och över Jerusalems invånare skall jag utgjuta nådens och bönen Ande, så att de ser upp till mig som de har genomborrat. De skall sörja honom så som man sörjer ende sonen, och de skall gråta bittert över honom, så som man gråter över sin förstfödde. På den dagen skall sorgen bli stor i Jerusalem, som sorgen vid Hadadrimmon i Megiddopasset. Landet skall sörja, var släkt för sig:

Davids hus och släkt för sig och deras kvinnor för sig;

Natans hus och släkt för sig och deras kvinnor för sig;

Levi hus och släkt för sig och deras kvinnor för sig;

Simeis släkt för sig och deras kvinnor för sig, alla övriga släkter var för sig och deras kvinnor för sig. (Sak 12:10–14)

Profetiorna i Sakarja har spelat en stor roll för evangelisternas förståelse av Jesu liv. Sak 9, som skildrar Jesu intåg i Jerusalem, ger en nyckel till palmsöndagens händelser, men även för att förstå adventstiden (Matt 21:4 f). Sak 13 ger en gripande framställning om herden som blir slagen – det stället citerar Jesus själv i Getsemane precis innan han grips (Mark 14:27). Och Sak 12 används av Johannesevangeliet som en nyckel för att förklara vem det egentligen är som dör på korset. Andreas J. Köstenberger visar att den som genomborras på korset inte bara är ”den ende sonen” – i själva verket är det Gud själv (JHWH)! Och det är inte ”folken” (*the nations*) som har gjort detta utan ”Davids hus och Jerusalems invånare” (Andreas J. Köstenberger, ”John”, i: G. K. Beale – D. A. Carson (eds.), s. 504–506). Men – vad handlar då de följande verserna i Sak 12 om? Det som nu följer är förslag till en ny tolkning av ett gammalt exegetiskt problem: Sak 12:12–14 verkar föregripa **vad som sker vid Jesu korsfästelse: Davids hus och släkt**, liksom *Natans* – dem möter vi i Jesu släktregister (Matt 1 resp.

Luk 3). *Levis* möter vi, indirekt, i Luk 1:36 resp. 1:5 f. Då återstår *Simeis hus och släkt*, han tillhörde Levis släkt och var en av dennes åtta sonsöner (3 Mos 3:21, 25 f).

Tentativt skulle jag vilja tolka det som att *de fyra sörjande kvinnorna vid Jesu kors* – hans mor Maria, hans moster Salome, hans faster Maria samt Maria från Magdala – *representerar de fyra sörjande grupperna i Sakarja 12*. Det verkar till och med vara möjligt att deras släkter går tillbaka till just dessa fyra personer, två på den davidiska linjen och två på den levitiska – kanske härstammade någon eller några av kvinnorna till och med från Simei. Ett intressant faktum i detta sammanhang är att alla de evangelisterna så markant lyfter fram de sörjande kvinnorna, ”för sig” (Matt 27:55 f, Mark 15:40 f, Luk 23:49, 55 f, Joh 19:25 ff), samtidigt som det visar sig att det också fanns sörjande *män* vid korset, ”alla hans vänner” (Luk 23:49).

Jesu fyra anmödrar i Matteusevangeliet

Nu är det dags att återvända till en sista signifikant detalj i *Matteusevangeliet*s släktregister.

Matteus listar ett 40-tal män som anför till Jesus – och sedan, ovanligt nog, fyra anmödrar. Jesu födelse är det glada budskapet till mänskligheten, men listorna med kvinnorna *förstärker julens evangelium*. Det är inte en rad fromma kvinnor som nämns, eller de berömda stammödrarna, utan det handlar om fyra

kvinnor drabbats av oerhörda svårigheter. Varför just dessa? Minst tre av dem är *hedningar* – *Tamar* är kanaaneiska liksom förmodligen *Rahab*, *Rut* är edomitiska och möjligen är även *Batseba*, hustru till hetiten Uria, icke-israelit (jfr Blomberg, s. 3), även om det inte sägs uttryckligen. Om det är evangeliets poäng att några av Jesu anmödrar tidigare varit hedningar, så passar detta väl ihop med evangeliets avslutning – missionsbefallningen, evangeliet till alla folk.

Vi kan även konstatera att några av dem begått grova synder, även om man ibland kan undra över hur mycket de var offer för dåliga omständigheter.

De har ytterligare en sak gemensamt: de sattes på stora prov och hamnade ibland i vidriga omständigheter men, trots detta, *valde de alla trons väg*. De fick bli till välsignelse för Israels folk, de fick alla den oerhörda förmånen att bli anmödrar till Jesus. Dessa fyra kvinnor – var och en på sitt sätt en synderska – kunde med Marias ord prisas Gud, för att han hade ”sett till sin tjänarinnas ringhet” (Luk 1:48).

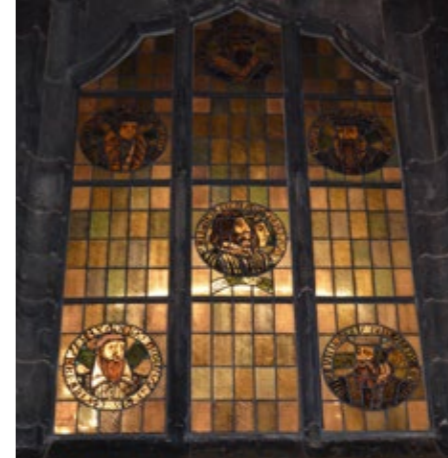
Dessa fyra kvinnor fick, som föregångare till Maria, bli till ett redskap för Gud när han skulle förverkliga sin stora plan för mänskligheten, den som änglarna avslöjade med orden:

I dag har en Frälsare fötts åt er i Davids stad. Han är Messias, Herren. Och detta är tecknet för er: Ni ska finna ett nyfött barn som är lindat och ligger i en krubba. (Luk 2:11 f)

Rune Imberg

Samling i trappan. Studenter tillsammans med prof. Rast och Kristin Lange, föreståndare för det studiecenter, *International Lutheran Society of Wittenberg*, där vi bodde och hade all undervisning.

I Slottskyrkan har utsmyckningen en tydlig koppling till reformationen. I ett fönster förekommer de nordiska reformatorerna. Bröderna Petri syns i mitten – det enda brödraparet i kyrkfönstren!

Engagerade studenter och intensiv och intressant undervisning

Foton från Tyskland: Janne Koskela och Rune Imberg

Teologi i retur

Från Göteborg till Wittenberg, hösten 2016

Universitetet i Wittenberg grundades 1502 av *Fredrik den vise*, kurfurste av Sachsen. Universitetet blev välkänt i hela Europa genom Martin Luthers insatser – reformationen som startade 1517, utgivningen av den tyska Bibeln (1522/1534), och så vidare.

I ett par hundra år var universitetet i Wittenberg välkänt och den teologiska fakulteten respekterad. *Karl XII* och tsaren *Peter den store* besökte Wittenberg nästan samtidigt (1707 resp. 1711). Sedan började nedgången. Det stängdes 1813 i samband med Napoleonkrigen och 1817 slogs det formellt samman med universitetet i Halle. I november 1933, kort efter naziregimens makttillträde, fick det sammanslagna universitetet sitt nuvarande namn *Martin-Luther-Universität Halle-Wittenberg*.

Problemet är bara, att universitetet fortfarande lyser med sin frånvaro i Wittenberg, och Martin Luther är det inte mycket av, utom i souvenirbutikerna. (Man kan köpa t-shirts med Luther, Lutheröl och strumpor där det står ”Here I stand”. Vad Luther skulle tyckt om detta är inte svårt att lista ut.)

Då känns det fantastiskt att få komma från Sverige till Wittenberg och sätta igång med en rejäl undervisning i evangelisk-luthersk teologi. **Teologi i retur!**

Den senaste intensivkursen på vårt masterprogram (*Master of Sacred Theology, STM*) utlokaliseras från Göteborg till Wittenberg. Lärare på kursen, som pågick 14–19 november, var Dr. Lawrence Rast, President på *Concordia Theological Seminary* i Ft. Wayne, USA. Kursen samlade 15 studenter som representerade stora delar av Europa – Sverige (och indirekt Norge), Finland, Lettland, Ryssland och Tjeckien.

Det internationella kontaktnätet i våra mastersammanhang får mig att häpna. När vi åt middag en kväll berättade en av finländarna att han besökt Ryssland 50 gånger (”åtminstone 50 gånger” rättade han sig). Efter det vågade jag inte fråga honom vilka fler länder han besökt; däremot vet jag att han regelbundet reser till – Albanien.

Eftersom fyra studenter var helt nyantagna, däribland tre ryssar från den ingermanländska kyrkan, tjänstgjorde jag under början av kursen som koordinator. Det innebar att jag hade förmånen att lyssna på delar av professor Rasts undervisning.

Studenterna fick en fantastisk vecka med undervisning om och i *Konkordieformeln*, en teologisk text som avfattades 1577 och utgör en milstolpe i reformationens verk i Tyskland. Den ingår också i Svenska kyrkans bekännelseskriterier.

Det var fascinerande att höra Rast be-

skriva lutherdomens situation under de första tre årtiondena efter Luthers död. Under vissa perioder var man utsatt för ett oerhört tryck – teologiskt, politiskt, militärt. Enbart i ett furstendöme avskedades 400 lutherska präster när kejsar Karl V tagit kontroll över det området. *Teologin fick sällan bara vara teologi* på den tiden – många teologiska texter går inte att förklara utan att man samtidigt analyserar det samtida politiska och militära läget.

Samtidigt som prof. Rast undervisade i 1500-talets teologiska stridsfrågor, gick det inte att undvika att jämföra med dagens teologiska och ekumeniska diskussioner. *Den gemensamma deklARATIONEN om rättfärdiggörelsen* (ett dokument som Rom och LVF, Lutherska världsförbundet, arbetade fram på 1990-talet) har många paralleller med de texter som föregick formulerandet av Konkordieformeln. Det ekumeniska dokument som antogs i Lunds domkyrka 31 oktober i år av påven resp. LVF liknar också en rad 1500-talsdokument. Sådana likheter skapar sällan glädje, oftare besvikelse.

Sammanfattningsvis: Det kändes som en fantastisk exportframgång – att resa till Wittenberg från Göteborg (och Ft. Wayne) med en rejäl dos luthersk teologi i bagaget!

Rune Imberg

Litteratur

Bibeln, Peter Fjellstedt (utg.), *Nya Testamentet*, Ny upplaga, 1890

Bibeln, Svenska Folkbibeln (SFB), 1998, 2014

FF Bruce, ”Genealogy of Christ” i: *New Bible Dictionary*. 3rd ed., Inter-Varsity Press, England, 1996

Eusebios, *Kyrkohistoria* (övers. Olof Andréén), Artos 1995

G. K. Beale – D. A. Carson (eds.), *Commentary on the New Testament Use of the Old Testament*, Baker Academic, 2008

– Craig L. Blomberg, ”Matthew”

– David W. Pao – Eckhard Schnabel, ”Luke”

– Andreas J. Köstenberger, ”John”

John Wenham, *Easter Enigma. Are the Resurrection accounts in conflict?* Paternoster 1992

Notera att en känd amerikansk författarinna, *Francine Rivers*, i en fascinerande volym med kortromaner, *Lineage of Grace*, har skildrat de fem kvinnor som återfinns i släktregistret i Matt 1. Med ett slags andlig intuition har hon använt vartenda ord i Bibeln om dessa kvinnor. Fram växer en rad intressanta skildringar där alla fem kvinnorna – till och med Batseba! – i slutändan framstår som troshjältar.

Reformationsjubileum 2017

– med Församlingsfakulteten

Temadag fredagen den 24 mars

Rättfärdiggörelsens relevans i förkunnelse och församlingsbyggande 2017

Rättfärdiggörelse genom tron är den trosartikel med vilken kyrkan står och faller, sa Martin Luther, som med sina 95 teser 1517 satte igång det som vi kallar för Reformationen. Med anledning av 500-årsjubileet av reformationen inbjuder Församlingsfakulteten till en temadag om rättfärdiggörelsens plats i förkunnelse och församlingsbyggande 2017. Är nämnda trosartikel lika central idag?

Fakultetens dag lördagen den 25 mars

Reformation då och nu

Fakultetens dag är den årliga mötesplatsen för fakultetens personal, studenter, vänner och understödare – och andra intresserade!

Under dagarna gästas vi av bl.a. **Magnus Persson**, pastor för församlingen United i Malmö och engagerad i församlingsplantering på andra orter, och **Agne Nordlander**, tidigare rektor på Johannelunds Teologiska Högskola och missionär i Etiopien.

Detaljerat program för dagarna kommer.

Sommarbibelskola 3–5 augusti

Tron allena – Nåden allena – Kristus allena – Skriften allena

De reformatoriska "sola" ställs i strålkastarljuset i samband med jubileet och frågan ställs om de fortfarande är relevanta:

- Fungerar **Skriften Allena** (*Sola Scriptura*) i ett kyrkolandskap med oändligt många protestantiska samfund?
- Vilken betydelse har **Tron Allena** (*Sola Fide*) när laglösheten bryter fram i vårt samhälle?
- Vilken hjälp har vi av **Nåden Allena** (*Sola Gratia*) när vi ser mer och mer av kristen tro utan efterföljelse?
- **Kristus Allena** (*Solus Christus*) – är det ett krav eller en gåva?

Missa inte undervisningen och diskussionerna på årets sommarbibelskola!

Internationell bibelkonferens 10–11 november

Syndare och rättfärdig – samtidigt

Finalen i uppmärksammandet av reformationsjubileet SIMUL kommer till själva hjärtpunkten i den reformatoriska teologin – en teologi som tar i beaktande människans faktiska verklighet i mötet med Guds faktiska frälsningsverk. På vår internationella bibelkonferens medverkar bl.a. Oswald Bayer och Robert Kolb.

Småskriftserien

En reformations-trilogi

Under året planerar Församlingsfakulteten att ge ut en trilogi i småskriftserien.

- Rune Imbergs småskrift kommer lyfta fram Bibeln som en avgörande faktor för reformationen och begynnelsen på en bibelrenässans som haft omfattande följdverkningar ända in i våra dagar.
- Daniel Johanssons småskrift lyfter fram ett reformatoriskt adelsmärke, nämligen *korsteologin* i kontrast till *härlighetsteologin*. Högaktuella beröringspunkter i dagens kyrkosituation.
- Torbjörn Johanssons småskrift kommer lyfta fram Luthers tankevärld bakom katekesens förklaring till den andra trosartikeln. När det handlar om att sätta Kristus främst, hans person och verk, så har varje kyrka och varje enskild människa ett aldrig sinande behov av reformation. Reformationen handlar om Jesus – *fortfarande*.

Kristus före Jesus – Om Guds Son i Gamla Testamentets historia

Ny småskrift av Jakob Appell

Julen närmar sig med stormsteg. Bekännelsen av jungfru Marias son som Guds Son aktualiseras på nytt. Men har du någon gång funderat över vad han som låg i krubban ägnade sig åt innan han blev människa och fick namnet Jesus? Vilken var hans roll i Gamla Testamentets historia – *Kristus före Jesus*?

Genom den tidiga kyrkans bibelläsning, som hade djupa rötter i den judiska och gammaltestamentliga bakgrunden, får vi en rad exempel på förståelsen att det är *Sonen* som är centrum i Guds möte med människor – redan i Gamla Testamentets historia. Det är Kristus själv som uppenbarar sig för Abraham, Mose och fäderna.

Att dessa trons fäder trodde på Kristus blir för Nya Testamentets författare en påminnelse om att ta vara på Guds uppenbarelse som möter oss i Jesus från Nasaret, Guds inkarnerade Son. Jesus sade: "Om ni trodde Mose, skulle ni tro på mig, ty om mig har han skrivit." (Joh 5:46) Denna småskrifts ärende är inte bara en spännande jakt efter Kristus i Gamla Testamentet utan också en allvarlig påminnelse om uppenbarelsens betydelse för Kyrkans liv idag. Ärendet stryker under betydelsen av Guds Sons människoblivande – till hjälp att ta emot julens budskap på rätt sätt. Årets julklappstips från Församlingsfakulteten!

Småskriften är rikt illustrerad och kostar bara 40 kr styck + porto. Vid köp av 10 exemplar ges mängdrabatt (300 kr). Till våra månadsgivare och regelbundna gåvogivare skickas boken ut som en liten julklapp – ett litet uttryck för en stor tacksamhet.

Andra julklappstips från vår bokutgivning

Julevangelierna

Småskriften av Timo Laato som passar extra bra som läsning i juletid

I den lilla, men innehållsrika, småskriften med titeln *Julevangelierna* lyfter Timo Laato fram en rad intressanta och spännande bibeltexter som (i Gamla Testamentet) förbereder eller (i Nya testamentet) beskriver Jesu födelse. Han tar bl.a. upp Mikas resp. Psaltarens julevangeliem, likaså Jesajas tre julprofetior, men också hur tre av evangelierna utlägger julens budskap samt hur Jesu födelse beskrivs i Galaterbrevet resp. Uppenbarelseboken. På ett fräscht och levande sätt presenterar Laato julens budskap, som alltid är lika viktigt och underbart! (Pris: 40 kr)

Övriga skrifter:

- Den stora gåvan. Vägen från döden till livet i dopet, Daniel Johansson: 40 kr
- Nytt ljus över skapelsen. En kristen förståelse av naturen, Torbjörn Johansson: 40 kr
- Fri och bunden. En bok om teologisk antropologi: 250 kr
- Talet om korset Guds kraft. Till hundraårsminnet av Bo Giertz födelse, 70 kr (förr: 200 kr!)

Kontakta expeditionen om du vill beställa, 031-778 35 40, info@ffg.se. Fler böcker finns till salu, se vår hemsida för mer information.

Julklapp till FFG?

Den som genom en gåva vill ge en julklapp till Församlingsfakulteten kan göra det genom att sätta in gåvan på bankgiro 622-5387.

Hälsnings redaktion
tillönskar sina läsare
en välsignad julhögtid!

Berömd teolog på återbesök i Göteborg

Under årens lopp har många berömda teologer gästade Församlingsfakulteten i Göteborg. En av de mest kända är **Robert Kolb**, professor i systematisk teologi, *Missions Professor of Systematic Theology*, vid *Concordia Seminary* i St. Louis, numera aktiv emeritus. Han är en av världens ledande auktoriteter på *Post-Reformation Lutheranism*, alltså hur det evangeliska arvet förvaltades i generationerna närmast efter Luther, Melanchthon m.fl.

Tillsammans med kollegan Timothy Wengert gav Kolb år 2000 ut den senaste utgåvan av de lutherska bekännelseskrifterna på engelska, *The Book of Concord. The Confessions of the Evangelical Lutheran Church* (den femte översättningen sedan 1851).

När besökte du FFG för första gången? Hur många besök har det blivit totalt?

Det var nog våren 1998. [Det stämmer, det var 2–6 mars, och det gällde en kurs i kateketik.] Däremot har jag svårt att

minnas exakt hur många gånger jag besökt FFG, förmodligen någonting mellan 7 och 9 gånger, kanske 8. Alltså ungefär vart annat år.

Vad var det som fick dig att komma hit, hur gick kontakterna till?

Som jag minns det deltog några svenska teologer i en teologisk kurs i Lettland som jag höll där sommaren 1997. Det var Anders Edwardsson, Magnus Olsson och Per-Anders Grunnan. De blev så inspirerade av denna kurs att de förmedlade kontakterna med er institution och följande vår kom jag till er på Korsvägen.

Vad jag förstår har du undervisat på ca 40 institutioner på fem kontinenter – hur kommer det sig?

Officiellt har jag varit professor på *Concordia Seminary* i 23 år, men mina kollegor säger att jag arbetat där i 11 ½! Det beror på att jag arbetat så mycket utomlands.

I samband med att Sovjetunionen upplöstes satsade vi i St. Louis på att utlokalisera undervisning till det gamla Östblocket. Det ledde till att jag undervisat i Estland, Lettland, Polen, Tjeckien, Slovakien, Ungern och naturligtvis Ryssland samt många andra länder. Dessutom åker jag varje år till Tyskland för forskningens skull.

Vilket är det mest exotiska stället där du undervisat?

Det är nog det seminarium som den ingermanländska kyrkan driver vid Bajkalsjön i Sibirien. Den ingermanländska kyrkan är spridd över stora delar av Ryssland, men det här seminariet gjorde ett speciellt intryck på mig. Vidare är många upplevelser i Ryssland extra minnesvärda. Jag minns en musikstu-

derande som var ateist, och i årtal hade studerat Bach. Men eftersom Bach var lutheran ville han lära sig mer om luthersk teologi vilket ledde till att han blev kristen, och sedan utbildade han sig till präst. Nu har jag lyssnat till honom när han undervisat om den lutherska rättfärdiggörelseläran. Det är sådant vi lärare älskar – att lyssna till våra gamla elever när de undervisar!

Du är en av våra mest meritryngda föreläsare med fem avlagda examina och därefter tre hedersdoktorat – vilken examen fick du slita mest med?¹

På lägre examina har man inte alltid kunnat välja vilka kurser man velat, men trots det har jag uppskattat det mesta jag läst, t.o.m. sociologi. Jag ”växte” nog mest i anslutning till doktorandstudierna, men snopet nog skedde det delvis efter disputationen. Det var först då jag fick möjlighet att smälta allt det jag läst i samband med avhandlingsarbetet!

Du har många kontakter i Sverige och har ofta varit här: hur ser du på den kyrkliga och andliga utvecklingen i Sverige och Europa?

Tragedin i vår tid är att samtidigt som evangeliet når allt fler människor i Asien, Afrika och Latinamerika håller situationen på att erodera i Europa och Nordamerika. Kristendomen ersätts av ”andra gudar”.

På ytan är utvecklingen tragisk (”disheartening”), men samtidigt rymmer den en viktig kallelse: att vittna för vår omgivning om vad Gud har gjort för oss. Vår uppgift är att översätta den lutherska trosförståelsen till nutidens språk och tankemönster. Det är en stor utmaning!

Rune Imberg

¹ B.A. (1963), M.Div., S.T.M., M.A., Ph.D. (1973); hedersdoktor 2000, 2005, 2008.